

Θεραπευτικές προσεγγίσεις στη διαταραχή χρήσης κάνναβης

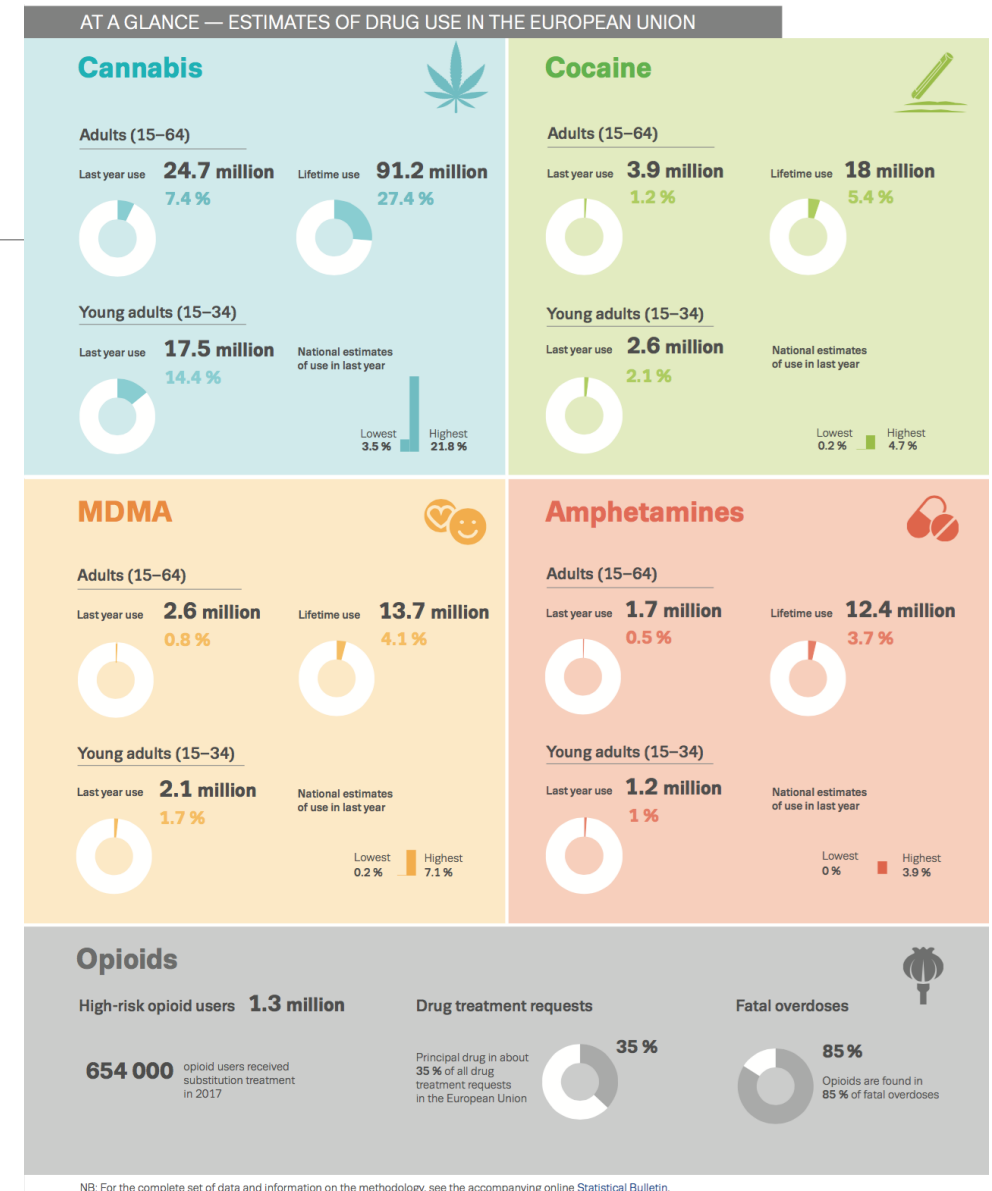
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗ

ΨΥΧΙΑΤΡΟΣ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΡΙΑ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΟΚΥΠΥ

Η κάνναβη είναι η πιο συχνά χρησιμοποιούμενη παράνομη ψυχοδραστική ουσία που χρησιμοποιείται παγκοσμίως

<http://www.emcdda.europa.eu/data/stats2019/gps>

Χρήση Κάνναβης στην Κύπρο

- Η κάνναβη παραμένει η πιο διαδεδομένη παράνομη ουσία χρήσης στο γενικό πληθυσμό (περίπου 12%, εστω και μια φορά στη ζωή) ενώ η τάση για δοκιμή κάνναβης είναι εντονότερη στις ηλικίες 18-22
- Οι νεαροί ενήλικες (15-34) ανάμεσα στους οποίους η χρήση είναι επικρατέστερη, ανέφεραν χρήση τον τελευταίο χρόνο σε ποσοστό 4.4%

*Η διαταραχή χρήσης κάνναβης
μπορεί να αναπτυχθεί στο 10%
περίπου των χρηστών κάνναβης*

Προκαλεί μεταξύ άλλων:

- *Γνωστική δυσλειτουργία,*
- *Μειωμένη σχολική και εργασιακή απόδοση*
- *Ψυχιατρικές συννοσηρότητες*

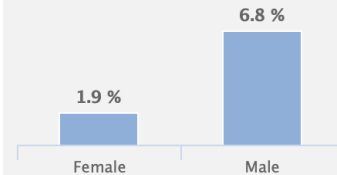
THE DRUG PROBLEM IN CYPRUS AT A GLANCE

Drug use

in young adults (15-34 years) in the last year

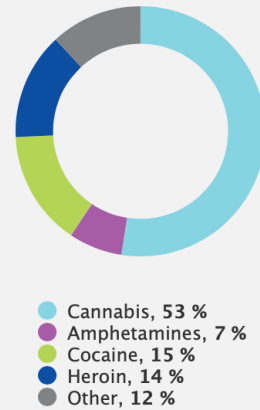
Cannabis

4.3 %

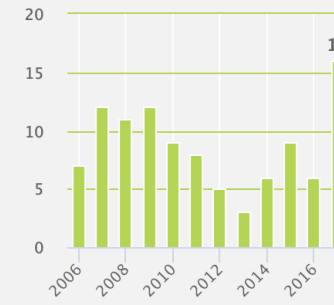

All treatment entrants

by primary drug

Overdose deaths

Drug law offences

945

Top 5 drugs seized

ranked according to quantities measured in kilograms

1. Herbal cannabis
2. Cocaine
3. MDMA
4. Cannabis resin
5. Amphetamine

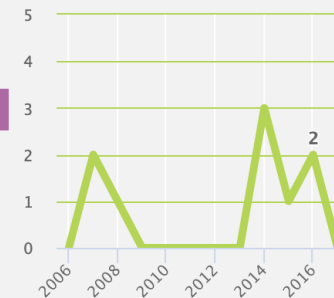
Other drugs

MDMA	0.3 %
Amphetamines	0.1 %
Cocaine	0.4 %

Opioid substitution treatment clients

209

New HIV diagnoses attributed to injecting

Source: ECDC

Population

(15-64 years)

582 452

Source: Eurostat Extracted on: 18/03/2019

High-risk opioid users

1 168

(916 - 1 536)

Syringes distributed

through specialised programmes

245

http://www.emcdda.europa.eu/countries/drug-reports/2019/cyprus_en

NB: Data presented here are either national estimates (prevalence of use, opioid drug users) or numbers reported through the EMCDDA indicators (treatment clients, syringes, deaths and HIV diagnoses, drug law offences and seizures). Detailed information on methodology and caveats and comments on the limitations in the information set available can be found in the EMCDDA Statistical Bulletin.

Διαταραχή χρήσης κάνναβης - DSM 5

A problematic pattern of use leading to clinically significant impairment or distress is manifested by two or more of the following within a 12-month period:

- 1. Often taken in larger amounts or over a longer period than was intended.
- 2. A persistent desire or unsuccessful efforts to cut down or control use.
- 3. A great deal of time is spent in activities necessary to obtain, use, or recover from the substance's effects.
- 4. Craving or a strong desire or urge to use the substance.
- 5. Recurrent use resulting in a failure to fulfill major role obligations at work, school, or home.
- 6. Continued use despite having persistent or recurrent social or interpersonal problems caused or exacerbated by its effects.
- 7. Important social, occupational, or recreational activities are given up or reduced because of use.
- 8. Recurrent use in situations in which it is physically hazardous.
- 9. Continued use despite knowledge of having a persistent or recurrent physical or psychological problem that is likely to have been caused or exacerbated by the substance.
- 10. Tolerance.
- 11. Withdrawal.

Severity

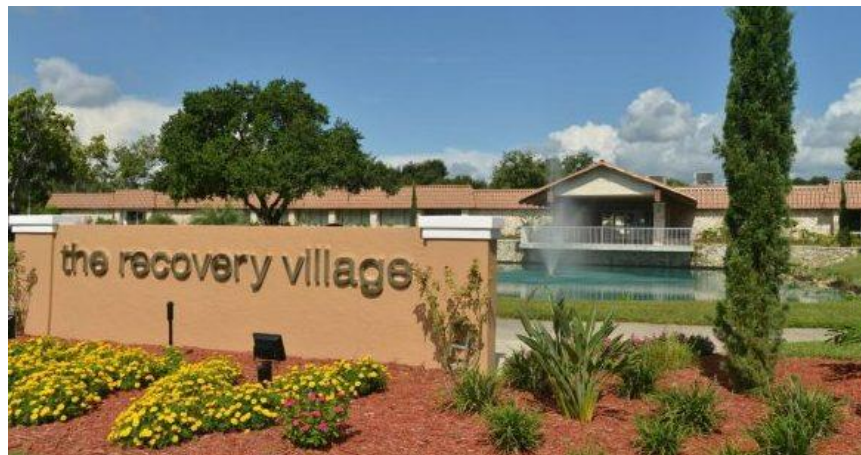
- Mild – Two to three criteria
- Moderate – Four to five criteria
- Severe – Six or more criteria

Θεραπευτική προσέγγιση

Εξωνοσοκομειακά

Ενδονοσοκομειακά/residential programs

Στόχοι Θεραπείας

- ❖ Αποχή
- ❖ Μείωση βλάβης
- ❖ Βελτίωση της λειτουργικότητας του ασθενούς
- ❖ Κοινωνικός τομέας
- ❖ Εργασιακός τομέας

➡ Οι στόχοι θεραπείας είναι οι στόχοι που θέτει ο ίδιος ο ασθενής!

➡ Στόχος του θεραπευτή είναι να κρατήσει τον ασθενή στην θεραπευτική διαδικασία

Σύνδρομο απόσυρσης

Εμφάνιση 24 με 72 ώρες μετά τη διακοπή χρήσης

Υποχώρηση 1 με 2 βδομάδες μετά τη διακοπή χρήσης

Διαταραχές υπνου μπορεί να εμμένουν για βδομάδες..

Αντιμετώπιση συμπτωμάτων απόσυρσης με dronabinol (synthetic delta-9-tetrahydrocannabinol)??

Σύνδρομο απόσυρσης - συμπτώματα

Ευερεθιστότητα

Θυμός

Αγχος

Κατάθλιψη

Ανησυχία

Διαταραχές υπνου

Μειωμένη όρεξη για φαγητό / απώλεια κιλών

Κοιλιακό άλγος

Τρόμος

Εφίδρωση

Πυρετός/ρίγος

Πονοκέφαλος

Θεραπευτικές προσεγγίσεις

Ψυχοκοινωνικές

Φαρμακευτικές

Pharmacotherapies for cannabis dependence

Cochrane Systematic Review - Intervention | Version published: 28 January 2019 [see what's new](#)

<https://doi.org/10.1002/14651858.CD008940.pub3>

New search

[View article information](#)

Suzanne Nielsen | Linda Gowing | Pamela Sabioni | Bernard Le Foll

[View authors' declarations of interest](#)

Αποχή

- Δ9-tetrahydrocannabinol, αντικαταθλιπτικά, βουσπιρόνη, N-acetylcysteine--> μάλλον αναποτελεσματικά
- anticonvulsants and mood stabilisers--> αβέβαια αποτελέσματα

Ολοκλήρωση της θεραπείας

- THC preparations, mixed action antidepressants, anticonvulsants and mood stabilisers --> μάλλον αναποτελεσματικά
- SSRI antidepressants, and N-acetylcysteine --> αβέβαια αποτελέσματα
- anticonvulsants and mood stabilisers --> αυξημένη πιθανότητα για drop out

Ατομοξετίνη, gabapentine και οξυτοκίνη--> ανεπαρκή δεδομένα

 φαρμακευτική αγωγή για διαταραχή χρήσης κάνναβης --> σε πειραματικό στάδιο

Original Article

Varenicline and nabilone in tobacco and cannabis co-users: effects on tobacco abstinence, withdrawal and a laboratory model of cannabis relapse

Evan S. Herrmann PhD , Ziva D. Cooper PhD, Gillinder Bedi D Psych ... [See all authors](#)

First published: 31 October 2018 | <https://doi.org/10.1111/adb.12664>

Το κάπνισμα επηρεάζει αρνητικά τους ασθενείς που προσπαθούν να σταματήσουν την παραλληλη χρήση κάνναβης.

Βαρενικλίνη: φάρμακο που χρησιμοποιείται στην θεραπεία εξάρτησης από νικοτίνη

Ναμπιλόνη: συνθετικό κανναβινοειδές

Η βαρενικλίνη είναι εξισου αποτελεσματική και σε ασθενείς με συνοσηρότητα χρήσης κανναβης και η ναμπιλόνη βοηθάει στην μειωση των συμπτωμων αποσυρσης αλλα δεν προτείνεται ως θεραπεία για την διαταραχή χρησης κανναβης

Psychosocial interventions for cannabis use disorder

Cochrane Systematic Review - Intervention | Version published: 05 May 2016 [see what's new](#)<https://doi.org/10.1002/14651858.CD005336.pub4> Used in 2 guidelines [View article information](#) [Peter J Gates](#) | [Pamela Sabioni](#) | [Jan Copeland](#) | [Bernard Le Foll](#) | [Linda Gowing](#)[View authors' declarations of interest](#)

- Γνωστική συμπεριφορική θεραπεία- CBT
- Συνέντευξη κινητοποίησης - motivational interviewing
- Contingency management
- Συμβουλευτική εξαρτήσεων
- Βραχεία παρέμβαση
- Mindfulness based meditation
- Ομάδες αλληλοβοήθειας
- Computer/web based interventions
- Family therapy
- Συνδυασμοί...

Treating problematic cannabis use

Response option

Quality of evidence

Behavioural interventions (e.g. cognitive behavioural therapy, motivational interviewing and contingency management) can reduce use and improve psychosocial functioning in adults and adolescents in the short term.

Multidimensional family therapy helps reduce use and keep patients in treatment, especially in high- severity young patients.

Web- and computer-based interventions may be effective in reducing cannabis use, at least in the short term, and are a cost-effective way of reaching a large number of cannabis users.

http://www.emcdda.europa.eu/best-practice/briefings/responding-to-problems-associated-with-cannabis-use_en

Ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις

- Ενίσχυση της κινητοποίησης για αλλαγή στη χρήση κάνναβης
- Βελτίωση κοινωνικών δεξιοτήτων
- Βελτίωση κοινωνικού δικτύου/υποστήριξης και διαπροσωπικών σχέσεων
- Διαχείριση αρνητικών συναισθημάτων
- Εκπαίδευση σχετικά με τις συνέπειες της χρήσης

Γνωστική Συμπεριφορική Θεραπεία ΓΣΘ και εξαρτήσεις / Θεωρία

Προβληματική χρήση ουσιών = learned behaviour

1. Συντελεστική εξαρτημένη μάθηση--> ανταμοιβή λόγω χρήσης

2. Κλασσική εξαρτημένη μάθηση --> επιθυμία για χρήση

3. Μάθηση μέσω της παρατήρησης--> μίμηση συμπεριφορών

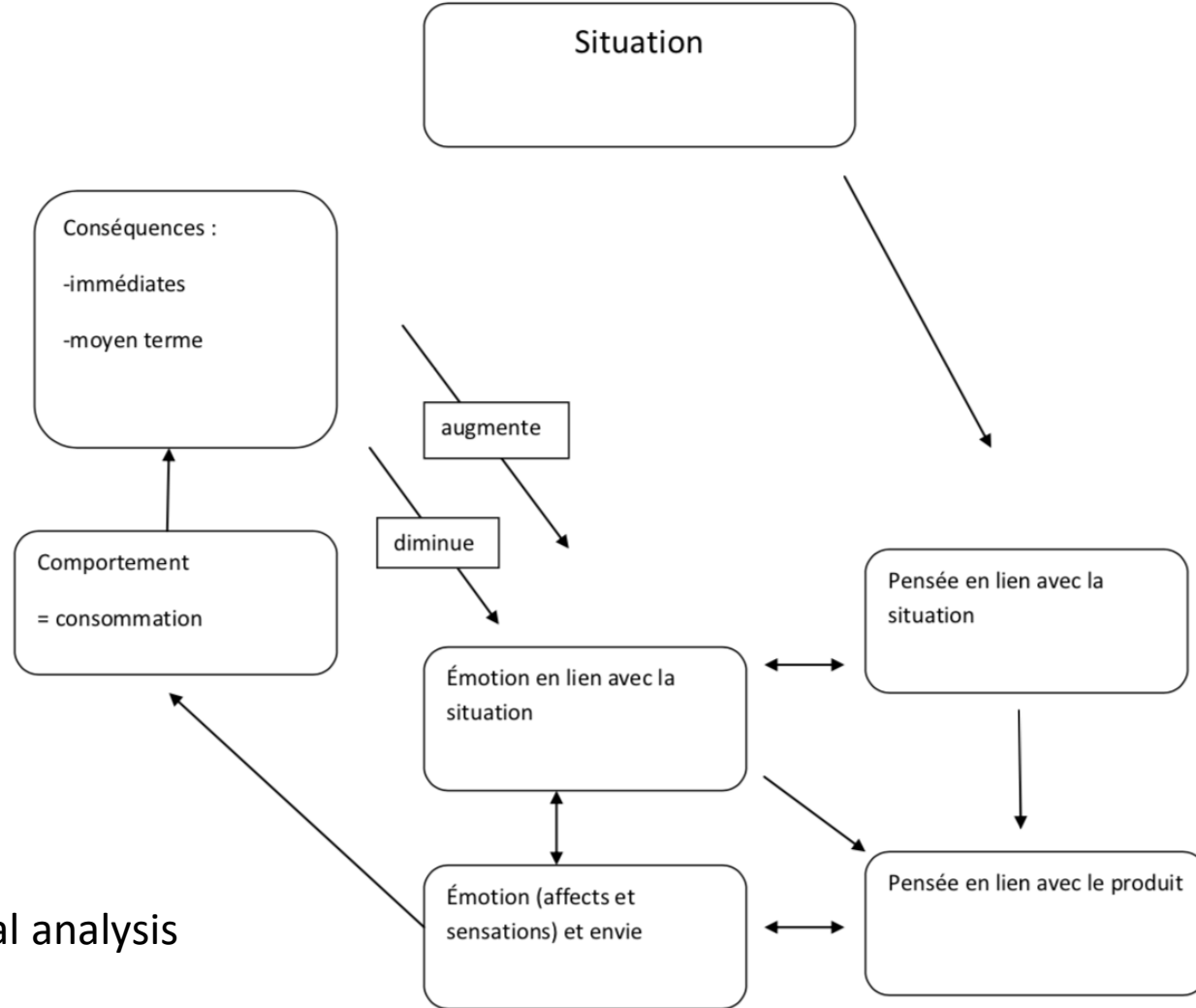
Addiction has been recognized as a disorder of learning and memory.

Kelley AE, Neuron, 2004

ΓΣΘ

High risk situations
Coping mechanisms

Functional analysis

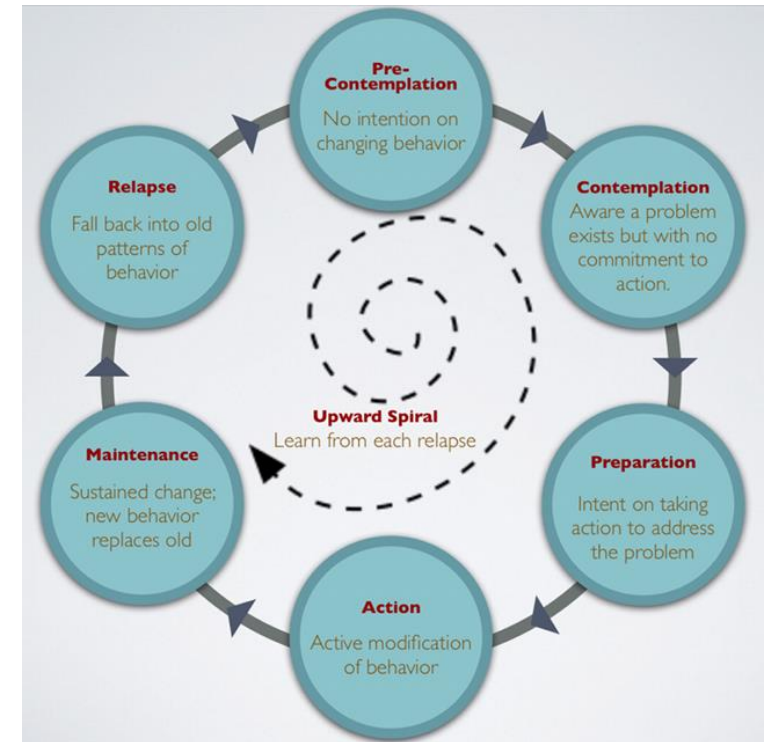

Τι περιλαμβάνει η ΓΣΘ;

- ❖ Ψυχοεκπαίδευση
- ❖ Functional analysis (σκεψεις, συναισθηματα, συμπεριφορές)
- ❖ Coping skills
- ❖ Θεραπεία πρόληψης υποτροπών
- ❖ Διαχείριση προβλημάτων και τεχνικές για άρνηση σε πρόταση για χρήση (assertiveness)
- ❖ Ενδυνάμωση αισθησης αυτοαποτελεσματικότητας
- ❖ Αυξηση δραστηριοτήτων που θα βοηθήσουν στην αποκατάσταση

Motivational Interviewing

- ❖ Μη επικριτικό περιβάλλον, έκφραση ενσυναίσθησης
- ❖ Διερεύνηση της αμφιθυμίας
- ❖ Θεραπευτική συμμαχία
- ❖ Κινητοποίηση προς θετική αλλαγή
- ❖ Ενίσχυση αυτοαποτελεσματικότητας
- ❖ Συμπόρευση με την αντίσταση

Μεθόδους/Τεχνικές	
open questions	ανοικτές ερωτήσεις
affirmation	επιβεβαίωση
Reflective listening	στοχαστική ανακλαστική ακρόαση
Summarizing	συνοπτική παρουσίαση
Selective reinforcement	επιλεκτική ενίσχυση

Motivational Interviewing

Contingency Management

- Συμπεριφορική προσέγγιση με την οποία γίνεται ενθάρρυνση των ασθενών για αποχή από τη χρήση ή της παρουσίας τους στο θεραπευτικό πρόγραμμα μέσω διαφόρων κινήτρων

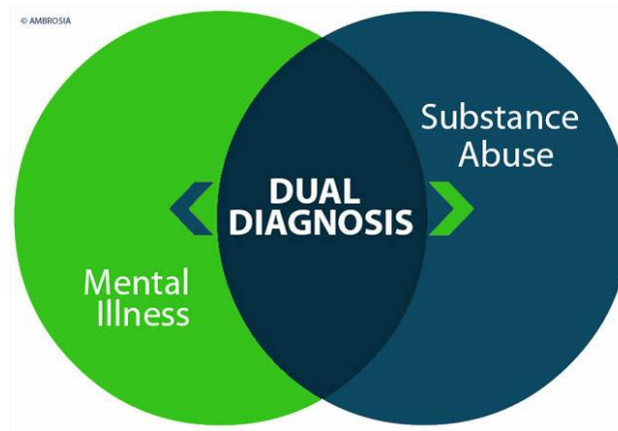
Πχ. Κουπόνια

- Συμπληρωματική θεραπεία μαζί με άλλη ψυχοκοινωνική προσέγγιση

Ψυχιατρικές Συννοσηρότητες με Διαταραχή Χρήσης Κάνναβης

- Διαταραχή χρήσης άλλων ουσιών (αλκοολ και νικοτινη συχνότερα)
- Σχιζοφρένεια
- Καταθλιπτική διαταραχή
- Διπολική διαταραχή
- Διαταραχές προσωπικότητας - αντικοινωνική διαταραχή προσωπικότητας

4 Dual-Diagnosis Treatment Obstacles

Increased Risk of
Suicide or Violence

Noncompliance
with Treatment

Less Responsiveness
to Treatment

Frequent Use
of Emergency Services

Δυσκολίες στην κλινική πράξη...

Από που να αρχίσουμε τη θεραπεία;

Απο την διαταραχή χρήσης ουσιών ή απο το ψυχικό νόσημα;

Η θεραπευτική σχέση συχνά απειλείται αν υπάρχει συννοσηροτητα με διαταραχή προσωπικότητας.

Η παρακολούθηση ασθενων με διαταραχές χρήσης ουσιων είναι συχνά δυσκολη για τον θεραπευτη καθώς έχει να αντιμετωπίσει τις υποτροπές του ασθενους, τα συχνά drop out..

Ματαίωση, απογοήτευση, θυμός, λύπη...--> συχνά κλονίζεται η θεραπευτική συμμαχία

Θεραπευτική σχέση/συμμαχία

- ✓ Δυναμικό φαινόμενο
- ✓ Σχέση **συνεργασίας**
- ✓ **Ποιότητα** της θεραπευτικής σχέσης επηρεάζει θετικά και την πορεία της θεραπείας
- ✓ Θεραπευτής: **ενσυναίσθηση**, γνησιότητα, ζεστασιά.
- ✓ Θεραπευόμενος: **εμπιστοσύνη**, δέσμευση, επένδυση
- ✓ Διαταραχές χρήσης ουσιών, διαταραχές προσωπικότητας δυσκολεύουν την διαδικασία αυτή
- ✓ **Αυτογνωσία** θεραπευτή

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Katmavrommati@gmail.com

Βιβλιογραφία

1. Ετήσια εκθεση 2017 αρχής αντιμετώπισης εξαρτήσεων Κύπρου <https://www.naac.org.cy/uploads/82c6618cd0.pdf>
2. United Nations Office on Drugs and Crime, World Drug Report 2016, Vienna 2016.
3. Levin FR, Mariani JJ, Brooks DJ, Pavlicova M, Cheng W, Nunes EV. Dronabinol for the treatment of cannabis dependence: a randomized, double-blind, placebo-controlled trial. *Drug Alcohol Depend.* 2011;116(1-3):142–150.
4. Gates PJ, Sabioni P, Copeland J, Le Foll B, Gowing L. Psychosocial interventions for cannabis use disorder. Cochrane Database of Systematic Reviews 2016, Issue 5. Art. No.: CD005336.
5. Nielsen S, Gowing L, Sabioni P, Le Foll B. Pharmacotherapies for cannabis dependence. Cochrane Database of Systematic Reviews 2019, Issue 1. Art. No.: CD008940.
6. Beck A., Cognitive Therapy of Substance Abuse, 1993
7. Cottraux, J., Les psychothérapies comportementales et cognitives. 5e ed. Médecine et Psychothérapie. 2011, Paris, France: Elsevier Masson SAS.
8. Herrmann, E. S., Cooper, Z. D., Bedi, G., Ramesh, D., Reed, S. C., Comer, S. D., Foltin, R. W., and Haney, M. (2019) Varenicline and nabilone in tobacco and cannabis co-users: effects on tobacco abstinence, withdrawal and a laboratory model of cannabis relapse, *Addiction Biology*, 24, 765–776
9. Agrawal A, Budney AJ, Lynskey MT. The co-occurring use and misuse of cannabis and tobacco: a review. *Addiction* 2012;107(7):1221-33.
10. Ardito RB, Rabellino D. Therapeutic alliance and outcome of psychotherapy: historical excursus, measurements, and prospects for research. *Front Psychol.* 2011;2:270.
11. David A Gorelick, Treatment of cannabis use disorder in adults <https://www.uptodate.com/contents/treatment-of-cannabis-use-disorder-in-adults>